

SAŽETAK PRESUDE VELIKOG VIJEĆA

MURTAZALIYEVA PROTIV RUSIJE OD DANA 18. PROSINCA 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 36658/05

Nemogućnost obrane da u kaznenom postupku ispita svjedoke nije narušila poštenost cijelog postupka

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, Zara Khasanovna Murtazaliyeva, ruska je državljanka koja je 2005. godine osuđena na kaznu zatvora zbog pripremanja terorističkog akta, poticanja drugih na počinjenje terorizma i prenošenje eksploziva. U veljači 2004. godine, zajedno s dvije žene, podnositeljica je preselila u stan koji je bio opremljen skrivenim video i audio uređajima. Do stana je došla uz pomoć A., policajca koji je s podnositeljicom uspostavio odnos po nalogu svojih nadređenih. Podnositeljica je stavljena pod policijski nadzor zbog sumnje da je povezana s čečenskim pokretom pobunjenika. U ožujku iste godine odvedena je u policijsku postaju gdje je izvršena pretraga njezine torbe u kojoj su nađena dva eksploziva. Pretraga je poduzeta u prisutnosti dva svjedoka. Podnositeljica je nakon toga uhićena te je otvorena kaznena istraga. Policija je u njezinom stanu zaplijenila dokaze koji su ukazivali da je planirala teroristički napad na trgovački centar. Prema transkriptu videozapisa snimljenih u stanu, podnositeljica je pokušavala preobratiti dvije žene koje su živjele s njom u stanu na Islam te je govorila o svojoj mržnji prema Rusima. Osuđena je na devet godina zatvora. Osuđujuća presuda se temeljila na izjavama svjedoka optužbe, uključujući njezinih sustanarki, danih na javnoj raspravi, na materijalnim dokazima koji su oduzeti od podnositeljice (fotografije i bilješke s ekstremističkim sadržajem), nalazu vještaka i transkriptu policijskih videozapisa iz njezinog stana. Podnositeljica je uložila žalbu protiv presude. Tvrdila je, između ostalog, da joj tijekom suđenja nije dana mogućnost učinkovitog ispitivanja videozapisa snimljenog u njezinom stanu i ukazivanja na netočnosti između transkripta i video snimke razgovora. Također se žalila jer je prvostupanjski sud odbio dva njezina prijedloga za saslušanje svjedoka, i to: A., koji je prije suđenja dao izjavu da je po nalogu nadređenih uspostavio odnos s podnositeljicom; te B. i K., koji su bili prisutni tijekom policijske pretrage njezine torbe. Vrhovni sud je potvrdio prvostupanjsku presudu uz obrazloženje da tijekom postupka nisu podneseni prigovori o kvaliteti videozapisa ili načinu njegovog prijenosa, da A. nije mogao svjedočiti na sudu jer je bio odsutan zbog službenog zadatka, a njegov iskaz dan prije rasprave je pročitan uz pristanak obrane, te da pozivanje dvojice predloženih svjedoka (B. i K.) nije bilo potrebno s obzirom da je podnositeljica tvrdila da su eksplozivi postavljeni u njezinu torbu prije njihova dolaska.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavke 1. i 3. (b) i (d) Konvencije, podnositeljica je tvrdila da postupak protiv nje nije bio pošten, s obzirom da nije imala mogućnost tijekom suđenja učinkovito ispitati videozapis snimljen u njezinom stanu, i jer domaći sud nije dopustio saslušanje svjedoka policajca A., čije se radnje, po njenom mišljenju, mogu smatrati poticanjem

na počinjenje kaznenog djela, te druga dva svjedoka na okolnost podmetanja eksploziva u njezinu torbu.

U presudi od 9. svibnja 2017., vijeće ESLJP-a jednoglasno je utvrdilo da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (b) u pogledu uvjeta u kojima je video snimka ispitana, i s pet glasova za i dva protiv da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) u pogledu odbijanja pozivanja na glavnu raspravu gore spomenutih svjedoka. Predmet je 18. rujna 2017. na zahtjev podnositeljice upućen velikom vijeću.

OCJENA SUDA

Članak 6. stavci 1. i 3. (b) u odnosu na pregled videozapisa

U vezi s navodnim tehničkim poteškoćama prilikom gledanja video snimke, ESLJP ističe da podnositeljica zahtjeva ni u jednom trenutku nije objasnila koje su to poteškoće bile. Nadalje, iz spisa predmeta proizlazi da podnositeljica nije podnijela nikakvu pritužbu u pogledu kvalitete audio zapisa snimke. Propust ruskih vlasti da organiziraju gledanje videozapisa u sudnici, ne može sam po sebi biti osnova za izvođenje bilo kakvih zaključaka o nepravednosti postupka. Osim toga, podnositeljica je imala mogućnost provjeriti točnost transkripta uspoređujući ga s audio zapisom snimke. Stoga je ESLJP utvrdio da je podnositeljica mogla učinkovito ispitati videozapis na način koji je bio u skladu s njezinim postupovnim pravima. Slijedi da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (b) Konvencije.

Članak 6. stavci 1. i 3. (d) u odnosu na svjedoka A.

U odnosu na svjedoka A., ESLJP je prihvatio prigovor Vlade da se podnositeljica odrekla prava na ispitivanje ovog svjedoka. Naime, podnositeljica se tijekom postupka nije usprotivila prijedlogu tužiteljstva da se pročita njegov iskaz. Povrh toga, tijekom ponavljanja postupka podnositeljica nije ponovno tražila da se ovaj svjedok ispita iako je imala pravo to učiniti. Podnositeljicu su tijekom cjelokupnog postupka pred domaćim sudovima zastupala dva odvjetnika koji su morali biti svjesni posljedica prihvatanja čitanja iskaza A. i odustajanja od njegovog saslušanja. Slijedom navedenog, ESLJP je odbacio ovaj prigovor podnositeljice kao očigledno neosnovan.

Članak 6. stavci 1. i 3. (d) u odnosu na svjedoke B. i K.

ESLJP je preispitao i razjasnio svoja načela u pogledu zahtjeva za ispitivanje svjedoka obrane, koja su prethodno navedena u predmetu [Perna protiv Italije](#) ([VV], br. 48898/99, ECHR 2003-V). Perna test se sastojao od dva pitanja: (1) je li podnositelj zahtjeva obrazložio svoj zahtjev za ispitivanje određenog svjedoka i (2) može li odbijanje domaćih sudova da pozovu tog svjedoka narušiti sveukupnu pravičnost postupka? ESLJP je primijetio da je u svojoj sudskoj praksi ispitivao i način na koji su domaći sudovi odlučili o zahtjevu za pozivanje svjedoka, što znači da je trebalo razmotriti i treći element, odnosno jesu li domaći sudovi razmotrili relevantnost predmetnog svjedočenja i jesu li dali dostatne razloge za svoju odluku da ne ispitaju određenog svjedoka. Stoga je ESLJP formulirao novi test koji uključuje i ovaj, treći element te je dao smjernice o tome kako ga primijeniti.

(i) Je li zahtjev za ispitivanje svjedoka bio dovoljno obrazložen i relevantan za predmet optužbe?

Dostatnost i relevantnost određenih razloga za ispitivanje svjedoka s obzirom na predmet optužbe, ne može se ocjenjivati apstraktno. Ova procjena nužno uključuje razmatranje okolnosti danog slučaja, što uključuje primjenjive odredbe domaćeg prava, fazu i tijek postupka,

obrazloženja i strategije koje su stranke slijedile i njihove postupovne radnje. U nekim slučajevima relevantnost iskaza svjedoka obrane mogla bi biti toliko očita da bi čak i površno obrazloženje obrane bilo dovoljno za odgovor na prvo pitanje *Perna* testa.

(ii) Jesu li domaći sudovi razmotrili relevantnost iskaza i pružili dostatne razloge za svoju odluku da ne ispitaju svjedoka?

Ovo pitanje također nužno uključuje razmatranje okolnosti pojedinog slučaja. Obrazloženje sudova mora biti primjereno, odnosno dostatno u smislu razloga koje je iznijela obrana. Budući da Konvencija ne zahtijeva prisustvo i ispitivanje svakog svjedoka obrane, od sudova se ne može očekivati da daju detaljan odgovor na svaki zahtjev obrane. Ipak, sudovi moraju pružiti odgovarajuće razloge za svoje odluke. Općenito, relevantnost iskaza i dostatnost razloga koje je iznijela obrana, određuje opseg i dostatnost obrazloženja koja se zahtijeva od domaćih sudova. Dakle, što su argumenti obrane u pogledu zahtjeva za ispitivanjem određenog svjedoka jači i ozbiljniji, to ispitivanje domaćih sudova mora biti detaljnije, a njihovo obrazloženje za odbijanje takvog zahtjeva uvjerljivije.

(iii) Je li odluka o neispitivanju svjedoka narušila sveukupnu pravičnost postupka?

Utjecaj odluke o odbijanju ispitivanja svjedoka obrane na sveukupnu pravičnost postupka potrebno je ispitati u svakom pojedinom slučaju. Poštivanje zahtjeva poštenog suđenja treba ispitati od predmeta do predmeta, uzimajući u obzir razvoj postupka u cjelini, a ne na temelju izoliranog razmatranja jednog određenog aspekta suđenja.

Primjenjujući ova načela na predmetni postupak, ESLJP je utvrdio da je sama podnositeljica zahtjeva tvrdila da je eksploziv bio postavljen prije dolaska svjedoka B. i K., stoga se njihovo svjedočenje nije činilo relevantnim u svjetlu predmeta optužbe. Nadalje, imajući u vidu opću pasivnost obrane tijekom ispitivanja policijskih službenika o događajima oko navodnog podmetanja eksploziva, te odsustvo bilo kakvih konkretnih pravnih ili činjeničnih argumenata u vezi s potrebom ispitivanja ovih svjedoka, obrazloženje domaćih sudova o odbijanju prijedloga bilo je primjereno razlozima koje je iznijela obrana. Naposljetku, ESLJP je utvrdio da odbijanje pozivanja B. i K. kao svjedoka nije narušilo sveukupnu pravičnost postupka, budući da se osuda podnositeljice temeljila na velikom broju dokaza, ispitanih u kontradiktornom postupku u kojem je podnositeljica imala priliku braniti svoju verziju događanja.

Stoga je ESLJP zaključio, sa 15 glasova za i dva protiv, da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.